

Text: Josef GAJDA
Foto: Kamil PROCHÁZKA

Každoročně zahajují ve střešovické Ústřední vojenské nemocnici profesní kariéru průměrně dva noví absolventi Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové. Zpravidla posilují oddělení intenzivní medicíny a chirurgické obory. V dalších letech záleží jenom na nich, zda je nelehká každodenní praxe a studium katapultují k nejvyšším metám v oboru.

Ta mladá žena z chirurgie

Nemocnice, která získala dvakrát za sebou nejvyšší hodnocení společnosti Joint Commision International, si nikdy nemusela stěžovat na nedostatek výjimečných osobností a v současnosti má k velmi dobré práci také dobré podmínky. Dnes v ní můžeme potkat sedmadvacet vojenských lékařů ve věku do třiceti let. Jsou mezi nimi i dvě chirurgyně, Kateřina Menclová a Klára Česlarová, dvě z mnoha lékařek nemocnice. Druhou z nich, kapitánku Kláru Česlarovou, jsme „přepadli“ ve službě na úrazové a pohotovostní ambulanci.

Úrazová a pohotovostní ambulance je zároveň s urgentním příjmem (Emergency) umístěna v přízemí nemocničního pavilonu CH. Popravdě řečeno, není právě vhodným místem k novinářskému rozhovoru, urgentní medicína je jednou z priorit střešovického zdravotnického ústavu. Službukonající lékaři a sestry tu zajišťují nepřetržitou

ambulantní zdravotní péči, přijímají pacienty k léčbě, ošetřují různé druhy poranění včetně sdružených i vážné akutní stavy. Dnešnímu divákovi konzumujícímu „pravidelné dávky citu“ – jak praví televizní slogan – u některého z početných seriálů z nemocničního prostředí není třeba popisovat, jak náročná je pohotovostní služba. Stejně jako zaměstnanci podobných „televizních oddělení“ setkává se také personál střešovické Emergency s velkými i malými dramaty. A její hodnocení svědčí o tom, že je dokonale připravena na své poslání. Početná ošetřování účastníků autonehody, příjmy osob postižených výbuchy, pády, návštěvy vylekaných chatařů se zakousnutými klíšťaty, to všechno se v jejím „repertoáru“ objevuje, ale za naší přítomnosti, naštěstí, žádná vážnější nehoda službu doktorce Česlarové „nezpestřila“. Přesto jsme před ní a sestrou Zuzanou Neufusovou ještě

před rozhovorem s hlubokou úklonou v duchu smekli. Do sedmnácté hodiny – v té době měla lékařka za sebou víc jak devět hodin služby – prošlo ambulancí Emergency osmnáct převážně starších pacientů. Teprve potom jsme mohli využít přestávku na kafe k rozhovoru.

Chirurgyně aneb chirurgky, stejně jako lékařky jiných oborů, dospívají k volbě svého oboru různými cestami. Klára Česlarová se narodila v Čeladné, příjemném lázeňském a rehabilitačním středisku v srdci moravskoslezských Beskyd. Žáby, myši ani hmyz v dětství nekuchala, medicínu však měla „před očima“ od chvíle, kdy je poprvé otevřela. Zdravotní sestřičkou byla maminka, teta i sestřenice, pomoc potřeboval děda čelící diabetickému postižení tkání nohou, později také otec zaskočený infarktem myokardu. Nad učebnicí biologie v osmé třídě coby dospívající slečna zjistila, že na rozdíl od spolužáků, které

vyvádí náročný učitel biologie svou přísností z rovnováhy, ji samotnou učení stále víc baví a zajímá. „Od té doby mě to chytlo a už nikdy nepustilo,“ zdůvodňuje Klára Česlarová svou motivaci. Rozhodnutí o tom, čemu se bude v životě věnovat, bylo nasnadě.

Konkrétní vzory nikdy neměla. Zatímco její blízcí sledovali na obrazovce postaršího primáře Sovu a životní peripetie ortopedů z „Nemocnice na kraji města“, poutali její pozornost spíše lékaři a lékařky akčněji pojatého seriálu „Pohotovost“ nebo „Nemocnice Chicago Hope“. Dnes už ji ovšem nezajímá ani věhlasný doktor House. Seriály z nemocničního prostředí ztratily glanc, život začal být po zahájení studií zajímavější a přitažlivější.

Volbu královéhradecké lékařské fakulty Univerzity obrany se jí rodiče snažili vymluvit seč mohli, ale neměli šanci. Odpověď na otázku, jak je možné, že si ta jejich „holka bláznivá“ vybrala tak těžké povolání, hledali marně. Tvrdohlavá dcera námítky rodičů příliš nevnímala. Toužila po samostatnosti, překypovala sebevědomím, byla přesvědčena, že má všechno promyšleno. Budoucnost měla před sebou jako na dlani, věřila, že jí fakulta dopřeje dobré podmínky ke studiu, dobré finanční hodnocení, navíc jí mohla poskytnout záruku, že se po absolutoriu nemusí obávat o své uplatnění. Samotnou vojenskou přípravu brala zpočátku jako „oživení v sále“. Ve střelbě ze samopalu netrefila ani vrata od stodoly, zato ve věži tanku se s kuklou na hlavě už nesla jako páv.

Ale nepředbíhejme. V prvních semestrech narazila. Dívka z Čeladné, která uměla číst ještě dříve, než začala chodit do školy, nebyla zpočátku studentkou par excellence, jak to kdekdo z jejích blízkých očekával. V pohodlí nikým nekontrolovaného volna leccos odflákla, „oddechový čas“ využívala spíše k pobavení než ke studiu, nic studentského jí nebylo cizí, zkoušky zdolávala na poslední pokus. Naštěstí uměla po několika výstražných „žlutých kartách“ všechno včas napravit.

Proč ji dnes najdeme na „střešovické“ chirurgii? Odpovědi, která by zaváněla jakýmkoliv patosem, se mladá kapitánka vehementně brání. O volbě oboru začala stejně jako většina jejích přátel uvažovat od třetího ročníku, při návštěvách klinických pracovišť. U lůžek pacientů zřetelně pociťovala, co ji zajímá víc a co méně. Lákala ji především konkrétní, viditelná pomoc a rychlé, „osvobozující“

odstranění bolesti – včasný chirurgický zásah. Chirurgie začala hrát v jejím rozhodování prim, chirurgické výkony ji přitahovaly, na chirurgii chodila do služeb nejraději. Nešlo o nějaké mimořádné, kouzelné vnučnutí. Její gesta i dnes říkají, na to se prostě nedá jinak odpovědět, chirurgyně ťukne propiskou o stůl a dodává: „V žádném případě jsem nechtěla nikoho oslňovat rozhodnutím typu – a just budu dělat chirurgii. Nebyla v tom žádná snaha dokazovat, že jsem něco extra, zajímala mě prostě od začátku, v průběhu celého studia.“

Všechno je někdy poprvé. Také cesta k poznávání, co vlastně medicína představuje, má své kroky a premiéry. První exitus v nemocnici? Stála při praktických na interně s ostatními studenty oblečená v bílém plášti právě ve chvíli, kdy službukonající lékař resuscitoval kolabujícího staršího pacienta a nebyl úspěšný. Žádnému z budoucích lékařů nebylo do řeči. Branou Ústřední vojenské nemocnice prošla poprvé 5. srpna 2006. První den v práci? Pocity nováčka se jí vyhnout nemohly: „Přijdete na kliniku, jste nervózní, koukáte jako tele na nová

vrata, myslíte si, že jste díky škole a krátké praxi leccos zvládli, ale s údivem zjistíte, že neumíte skoro nic a musíte začít od začátku,“ přiznává kapitánka s úsměvem.

Nejvíce jí utkvěla v paměti první služba v místech, kde si povídáme, na Emergency. Mnozí pacienti dopravení nebo přicházející sem s různorodými nemocemi a bolestmi jí mohli volbu diagnózy a následného rozhodnutí usnadnit popisy svých starších a současných obtíží, ale oprávněně očekávali okamžitou úlevu a účinnou pomoc. „Byla

sobota,“ pamatuje si, „službu měl také doktor Kupka, který s porozuměním, velice ochotně přijal roli mého poradce a konzultanta a nenechal mě ve štychu. Bez něho by to bylo poprvé těžké.“

Práci s pacientem zná každý začínající lékař již z praktik a stáží. Přesto ho tíha odpovědnosti, rytmus služeb, asistencí a pohotovostních směn v nemocnici zaskočí. Kláře Česlarové pomohli s adaptací a je-li to zapotřebí, vždycky pomáhají i dnes všichni kolegové. Ale nikdy nezapomene při podobném ohlédnutí poděkovat

za asistenci při výkonech a službách podle ní nepřekonatelným zdravotním sestrám „úvéenky“, jakými se podle ní může pochlubit málokterá nemocnice. Koneckonců, nejlepším důkazem je Zuzana Neufusová, s níž dnes slouží. Na Emergency pracuje víc než dvacet let.

Po sedmi měsících operovala pupeční kýlu starší paní. Šlo o první samostatný operační výkon. Večer před ním se snad desetkrát vracela k literatuře a poznámkám, dlouho nemohla usnout. Druhý den dopoledne zvládla všechno ke spokojenosti pacientky, šéfa, ale především ke spokojenosti vlastní. „Jméno té paní jsem už zapoměla,“ oduší chirurgyně a lehce mávne rukou, ale není těžké rozpoznat, že jí vzpomínka na vyvedenou premiéru zůstane trvale v paměti.

„Na oddělení máte naštěstí možnost poradit se s ostatními, vidět při práci plukovníka profesora Rysku nebo kolegy s nadáním od boha, kterým ruce jenom hrají. Každou takovou zkušenost vítám. Navíc tu nejsem sama, bydlím společně s přítelkyní Katkou Menclovou, která také pracuje na klinice, můžeme se radit, což je k nezaplacení,“ vypravuje.

Ke konkrétním začátečnickým chybám se pochopitelně nerada přiznává. Jednu z ní přece jen vypáčíme. Svědčí o tom, že se začínajícím chirurgům může dostat nečekanáho poučení i v případech doslova rutinních. Na profesorovu výtku, aby místo lidového „slepák“ používala slečna doktorka „raději“ odborné – appendix, reaguje dnes Klára Česlarová s úlevným

smíchem: „Takové pokárání si pak zapamatujete na věky a příště si dáte pozor.“

Zažila ovšem i nelehké chvílky zcela jiné povahy. To když jí k hospitalizaci přivezli nepohyblivou babičku její blízcí evidentně jenom proto, aby ji nemuseli s pohybem, stravováním a se základními potřebami pomáhat sami, aby se jí mohli zbavit a spokojeně odjet na dovolenou nebo na chatu. „Umírání je součást života, umírá se občas i na operačním stole. Ale daleko horší je vidět, že blízcí opouštějí člověka, který je vychovával a živil,“ říká kapitánka a není těžké z její tváře vyčíst, že se umí také pěkně rozčílit.

Už rok pracuje sekundární lékařka středoštické chirurgické kliniky ve specializované mammologické poradně. Začíná se pravidelně zabývat nemocemi a studiem těch míst v ženském těle, v nichž se relativně často objevuje karcinom, srozuměna s tím, že její odbornou kariéru bude nejspíš ovlivňovat také skutečnost, jak s touto další výzvou naloží. „Cheir“ je ruka, „urein“ znamená pracovat, chirurgova „ruční práce“ ale není nadarmo spojována s uměním. Neobejde se bez talentu, bez schopnosti vyhodnocovat poznatky z mnoha oborů, ale především bez permanentního vzdělávání.

Ke vzletným slovům o čemkoliv nemá Klára Česlarová právě „pozitivní vztah“, ani na lichotky si nepotrpí. Pokud jde o její založení, je tak trochu „de mode“. Žádné stesky a blbě nálady.

Kapitánka s dívčím úsměvem dobře ví, že je na startu a tři roky praxe jsou pořád ještě časem nabírání zkušeností. Když mluví o tom, jak ji dostaly Steinbeckovy „Hrozny hněvu“, jak vyrazí ve volném čase na spinning nebo plovárnu, jak relaxuje ve vaně s knížkou v ruce, nebo když se rozohní, že si zatím nedokáže představit lékaře coby svého životního partnera („... to bychom se po těch nekonečných debatách o medicíně snad povraždili...“), je to mladá ženská se vším všudy, bez ohledu na to, jaké povolání zastává. Když se jí nakonec čítankově zeptáte, jestli je šťastná, jako by odpovídala na jinou otázku: „Víte, já chodím do práce ráda.“

První roky práce na klinice, v ambulanci, v poradně, na sále nebo na Emergency jsou samozřejmě prvními léty zkušeností. Pokud jde o to, co přijde, věří si, jenom někdy ji přepadne drobná chmura. „Když se v pozici sekundáře díváte na své vynikající kolegy, občas si řeknete, tak k tomu mi ještě leccos chybí,“ posteskuje si.

Jak by reagovala na to, kdyby byla nasazena do mírové mise? „Čeká to každého z nás. Přednosta kliniky profesor Ryska byl v misi už několikrát. Těžkou hlavu mi to nedělá. Spíš můj mamce,“ pousměje se.

Naléhavé ťukání na dveře nás upozorňuje, že jsme na Emergency. Klára Česlarová omluvně rozhodí rukama a my spořádaně vycouváme. Do pohotovostní ambulance vjíždí sanitní lůžko s pacientem, jehož tvář je zčásti pokryta zakrvaveným obvazem.

Poslání nakonec? Veškeré žádné. Jistě, patří k těm, kteří si zvolili nejobtížnější z lidských oborů. Na ty, kteří se věnují medicíně, hledíme právem s úctou a respektem, ve všech anketách a sociologických výzkumech pokládáme zdraví za statek nejcennější. K pacientům vstřícná, pracovitá sekundární lékařka chirurgické kliniky má před sebou v roce 2012 první atestaci, ničím se zatím neproslavila, podle vlastních slov díru do světa neudělala – mnozí z pacientů, kterým pomohla, neutkvěla možná v paměti ani jmenovka připíchnutá na jejím bílém plášti a na otázku, kdo je „řezal“, možná odpovídají: „Taková ta pohledná, mladá slečna z chirurgie.“

Je na ní něco zajímavého? Nejspíš jenom to, že má svou práci ráda a moc jí záleží na tom, aby ji vždycky skvěle zvládla. Víc není třeba dodávat. Všichni pacienti světa vědí, že to vůbec není málo. ■